

Våra referenser: Mia Ahlgren och Ester Hedberg Dyslexiförbundet
Kontakt: mia.ahlgren@funktionsratt.se

Datum: 2021-05-28

Diarienummer: dnr 20/03986

Synpunkter till Myndigheten för press, radio och tv om Utkast till rapport med beslutsmodell för nya tillgänglighetskrav för tv

Funktionsrätt Sverige

Funktionsrätt Sverige är en samarbetsorganisation för 49 funktionsrättsförbund som tillsammans representerar cirka 400 000 medlemmar. Vårt arbete grundar sig på mänskliga rättigheter när vi driver medlemmarnas funktionsrätt - rätten att fungera i samhällslivets alla delar på lika villkor. Vårt mål är ett samhälle för alla. I detta dokument har vi även samverkat med vårt medlemsförbund Dyslexiförbundet som är aktiva och representerar oss i standardisering.

Sammanfattning

Myndigheten för press, radio och tv, MPRT, har tagit fram ett utkast till en rapport¹ med en beslutsmodell för nya tillgänglighetskrav som ska börja gälla från och med 1 juli 2021. Funktionsrätt Sverige har även lämnat synpunkter² på den rapport som beställts av företaget Funka.

Funktionsrätt Sverige och Dyslexiförbundet välkomnar MPRT:s process för att inhämta synpunkter inför beslut. Vi vill betona vikten av ett systematiskt och transparent arbete för att öka tillgängligheten till medier. I dagsläget finns exempel på en tjänst för uppläst text som ett programföretag redovisar men som tittare inte känner till. Vi anser därför att programföretag ska vara skyldiga att publicera vad av utbudet som är tillgängligt, hur det sker och vem tittare kan kontakta om tillgänglighet. Vi avslår införande av begreppet "oskäligt betungande" i bestämmelserna.

Vi anser att rapporten ska tydliggöra skillnaderna mellan nuvarande beslut och kommande beslutsmodell för att det ska framgå tydligt att det är i linje med den ökning som direktivet för audiovisuella medietjänster föreskriver. Vi avstyrker införande av begreppet "oskäligt betungande" när det gäller kostnadstak för tillgänglighet.

¹ <https://mprt.se/globalassets/dokument/tillganglighet/dokument/18-maj-2021-utkast-rapport-tillganglig-tv.pdf>

² <https://funktionsratt.se/wp-content/uploads/2021/03/Synpunkter-till-MPRT-mars-2021.pdf>

Inledande synpunkter

Den nya beslutsmodellen ska utgå från det reviderade direktivet för audiovisuella medietjänster³ där artikel 7 om tillgänglighet har förstärkts. Vi betonar att kraven ska öka utifrån ett nationellt perspektiv – det handlar inte om jämförelser mellan olika länder. Att Sverige har valt att separera reglering av kvantitativa krav på Public Service i relation till kommersiella tv-kanaler får inte riskera att bli en bromskloss för utveckling, vilket vi har framhållit i tidigare inspel.

I rapporten avsnitt 6.3.3. finns ett resonemang kring omfattningen av kraven som vi anser bör omformuleras för att bättre följa direktivet, alltså oavsett hur Sverige har valt att reglera public service och oavsett hur vi ligger till i förhållande till andra länder.

”De särskilda kraven ska inte ställas högre än de krav som ställs för public service. Hänsyn bör också tas dels till de krav som ställs i andra länder, dels till respektive aktörs finansiella förutsättningar och dess nuvarande förutsättningar att erbjuda en viss teknik. De särskilda kraven ska inte ställas högre än de krav som ställs för public service. Hänsyn bör också tas dels till de krav som ställs i andra länder, dels till respektive aktörs finansiella förutsättningar och dess nuvarande förutsättningar att erbjuda en viss teknik.”

I tabell 1 på sidan 13 hänvisas till företag/eller företagsgrupper medan tv-kanaler (programtjänster) räknas upp på sidan 30. Vi skulle gärna se lite mer information om källa, krav och dialogen med tyska myndigheten kring kanal 5, 9 och 11 med flera som nämns i rapporten.

Funktionsrätt Sverige och Dyslexiförbundet anser att rapporten ska tydliggöra hur medlemstaten säkerställer att leverantörer av medietjänster fortlöpande och successivt gör tjänsterna mer tillgängliga för personer med funktionsnedsättning. Det kan exempelvis göras genom en jämförande tabell med överblick av tidigare krav både när det gäller nivåer och vilka som omfattas.

Synpunkter på vissa förslag

Kapitel 2 förslag till beslutsmodell

Funktionsrätt Sverige välkomnar främjandekravet för leverantörer som inte har särskilda krav på tillgänglighet. Vi hoppas att rutiner med mallar för handlingsplaner i kombination med transparent redovisning av dessa ska underlätta för fler att samarbeta och inspireras av

³ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/HTML/?uri=CELEX:32018L1808&from=EN#d1e1318-69-1>

varandra. Transparensen kommer också att underlätta i myndighetens nya roll som kontaktpunkt med länkar och vanligt förekommande frågor och svar. Liksom möten med olika aktörer.

Förslaget är att leverantören ska få välja på vilken plattform kraven som rör syntolkning och teckenspråkstolkning ska sändas. Det är förstås avgörande att tittare får kännedom när och var de kan ta del av den lilla andel av utbudet som ska tolkas.

När det gäller uppläst text har Finland haft krav på 100 procent uppläst text med syntetiskt tal under cirka 20 år. I rapporten står det på flera ställen (sidan 23 och 31) att TV4 erbjuder uppläst text, men det är okänt för organisationer som efterfrågar tjänsten. Problemen med att leva upp till kraven har publicerats av MPRT⁴, men vi som representerar tittare vet inte hur det går att få tillgång till uppläst text⁵. Det är oklart varför myndigheten har landat i en viss kvot eftersom när investeringen i tekniken har gjorts borde det inte kosta mer att använda den för hela utbudet om det är syntetiskt tal som används för tjänsten.

Vi har tidigare framfört att tillgänglighetskrav ska gälla alla plattformar. I rapporten *Medieutveckling 2020 – Mediekonsumtion*⁶ hänvisar MPRT till en undersökning som visar att tittare som möter funktionshinder i högre utsträckning än andra använder "fast tv".

Funktionsrätt Sverige och Dyslexiförbundet anser att kraven för uppläst text ska höjas till att omfatta alla program där undertext används för översättning om leverantören använder sig av syntetiskt tal. Om det ska vara upp till leverantören att välja plattform och lösning måste det kombineras med krav på information om vilka program som är tillgängliga, på vilket sätt det görs och vem som kan kontaktas för mer information. Detta kan göras genom information på respektive kanals webbplats, gärna genom att rubriken tillgänglighet finns i sidfoten på webbplatsen.

Kapitel 5 Den tekniska utvecklingen och finansiella förutsättningar
MPRT föreslår att det ska finnas ett kostnadstak liksom tidigare men att det ska formuleras annorlunda: "Skyldigheten att göra program tillgängliga behöver inte uppfyllas till den del kostnaden bedöms som **oskäligt betungande**. Utgångspunkten är att kostnaderna inte ska överstiga en procent av nettoomsättningen för en linjär tv-tjänst eller

⁴ <https://via.tt.se/pressmeddelande/textning-och-tolkning-av-tv-program-okar?publisherId=3235838&releaseId=3270587>

⁵ Se även SRF som inte känner till hur TV4 tillhandahåller uppläst text
<https://www.srf.nu/leva-med-synned-sattning/blindhacks/upplast-text/>

⁶ <https://www.mprrt.se/globalassets/dokument/publikationer/medieutveckling/mediekonsumtion/mediekonsumtion-2020.pdf>

beställ-tv. Har tillgänglighörandet fördelats mellan flera olika linjära tv-tjänster med särskilda krav ska nettoomsättningen beräknas på programtjänsternas sammanlagda nettoomsättning. För period 1 beräknas omsättningen på kalenderåret 2021 och för period 2 på kalenderåret 2022." I AV-direktivet finns inte begreppet oproportionerlig börda som används i webbtillgänglighetsdirektivet där det finns angivet vad som ska vara legitima skäl. Begreppet "oskäligt betungande" har lett till stora tolkningsproblem och riskerar att flytta fokus från att faktiskt öka tillgängligheten.

Funktionsrätt Sverige och Dyslexiförbundet avstyrker förslaget att införa begreppet oskäligt betungande. Den som inte har kunskap om tillgänglighet uppskattar kostnader betydligt högre än den som har satt sig in i frågorna. I andra länder finns siffror på hur kostnader för tillgänglighetstjänster har minskat snabbt när efterfrågan har ökat, därför är det olämpligt att leverantörerna ska kunna använda sig av ett godtyckligt begrepp som riskerar användas för att bromsa kravet på ökad tillgänglighet.

Kapitel 8 Krav på redovisning och handlingsplan

MPRT föreslår krav på årlig redovisning av uppfyllande på krav och en handlingsplan för hur tillgängligheten ska öka. Redovisningen ska ske via en e-tjänst och MPRT avser att ta fram en mall för handlingsplanen.

Funktionsrätt Sverige och Dyslexiförbundet tillstyrker förslaget men vill också betona vikten av att såväl redovisning som handlingsplan ska finnas sökbar och tillgänglig för allmänheten. Vi vill också lägga till att information om hur företagen ska tillgängliggöra skulle behöva utökas med exempel för att inspirera och underlätta samarbeten mellan olika leverantörer.

Kapitel 9 Tillsyn och sanktioner

MPRT föreslår att det ska finnas sanktioner kopplat till redovisning av krav men inte till handlingsplan.

Funktionsrätt Sverige och Dyslexiförbundet anser att tillsynsbeslut bör stämmas av med användare av tjänsten så att en lösning verkligen är känd och testad av tänkta användare. Vi anser att det borde gå att använda handlingsplanen som en del i beskrivning och redovisning av krav eftersom kravet är att tillgängligheten ska öka och leverantörer behöver ange hur tillgänglighetskraven ska genomföras.

Det gör också att satsningar på ökad hörbarhet eller andra tillgänglighetstjänster kan tydliggöras. I skäl 23 i direktivet är det tydligt att tillgänglighet ska omfatta men inte behöver begränsas till de som omfattas av kvoter i kravställning.